

Karas jokiais atvejais nebūna humaniškas, tačiau tai, ką demonstruoja Rusijos karinės pajėgos, ketvirtą savaitę vykdydamos invaziją į Ukrainą, tik dar kartą įrodo Kremliaus aukščiausio lygio ciniškumą ir abejingumą žmogaus gyvybei. Visą parą bombarduojami didieji miestai: Kijevas, Charkovas, Mariupolis ir daugybė kitų. Ne tik griaunami kariniai ir civiliniai objektai, tačiau dar ir sąmoningai keliamos radiacinės grėsmės, vykdam operacijas Zaporožės ir Černobylio srityse. Vyksta didelio masto humanitarinė krizė, tai yra „žaliųjų koridorių“ veiklos trikdymas, neleidžiant žmonėms bėgti iš karo suniokotų miestų, bei bandymai juos nukreipti į separatistinius Luhansko ir Donecko regionus arba į pačią Rusiją. Maisto, medikamentų ir kitų paprasčiausių reikmenų trūkumas yra miestų blokados pasekmės. O dar ir grobiami niekuo dėti civiliai bei demokratiškai išrinkti valstybės tarnautojai – merai. Tačiau ar tokį nežmonišką Rusijos elgesį matome pirmą kartą? Tikrai ne. Todėl verta yra parefleksuoti ir apie kitą karinę invaziją, kuri tuo metu nesulaukė pakankamai atgarsio tarptautinėje erdvėje – Sakartvelo.

Žvilgsnis į Sakartvelą

Iš dalies galima teigti, kad 2008 m. vykdyta Rusijos karinė agresija prieš Sakartvelą turi daug panašumų su dabartine invazija į Ukrainą. Pradedant nuo *Casus belli* (lot. karo priežastis) pasirinkimo: Rusija naudoja tą patį separatistinių regionų argumentą jau daugybę metų, o tai – siekis sukurti buferinę, Kremliui pavaldžią pseudo-valstybę. Tačiau tarptautinė teisė, remiantis JT chartija, absoliučiai prieštarauja tokiam valstybės vientisumo laužymui, keliant šalies suvereniteto viršenybę prieš pavienių regionų ambicijas, tuo labiau kai jie yra tiesiogiai kurstomi užsienio valstybių, šiuo atveju – Rusijos. Todėl ir Rusijos invazija į Sakartvelą nebuvo spontaniškas veiksmas, leidęs dviem provincijoms atsiskirti. Tai buvo ilgai rengta strategija, orientuota į Pietų Osetijos ir Abchazijos aneksiją. Jau nuo 2006 m. Rusija rengė kibernetines atakas, naudojo energetiką bei ekonomiką siekiant palaužti Sakartvelą vien dėl to, kad ši šalis pasirinko provakarietišką kryptį. Žinoma, prasidėjo ir dezinformacijos kampanijos, per tuos pačius rusakalbiamis transliuojamus kanalus, todėl iki karo pradžios separatistų regionai buvo jau tada gan smarkiai radikalizuoti.

Prasidėjus pirmiems kariniams veiksams, Rusija beatodairiškai naudojo artileriją prieš civilius ir civilinius konvojus. O tai – karo nusikaltimas. Tai buvo tie patys veiksmai, kuriuos matome šiandien Ukrainoje. Administracinių pastatų, ligoninių, mokyklų bombardavimas Pietų Osetijoje per tas kelias dienas oficialaus karo buvo nesustabdomas. Miestai ir kaimai patyrė oro atakas, o ypač □ Gorio provincija. Kitas karo aspektas, kuris matomas ir Ukrainoje – žmonių grobimas. Juk tokie veiksmai yra visiškai nesuję su jokiais normaliais kariniais strateginiais tikslais, tad civilių grobimas yra desperacijos ir visuomenės gąsdinimo įrankis, kuriuo naudojasi teroristinės grupės, o ne išsivysčiusios valstybės. Remiantis „Human Rights Watch“ duomenimis, Rusijos karinės pajėgos karo prieš Sakartvelą metu

grobė ir terorizavo civilius, sąmoningai juos išvarant iš okupuojamų regionų, prievartavo moteris, taip pat degino pastatus ir grobstė parduotuves bei bankus. Sunku patikėti, kad tai civilizuotos XXI a. valstybės veiksmai, o ne diktatoriaus su privačia armija. Aišku tik viena, kad panašumai su šių dienų Ukrainos invazija – neginčijami.

Žvilgsnis į Ukrainą

Grįžtant prie pagrobimų ir įkaitų temos, per praėjusią savaitę buvo pagrobti du merai: Melitopolio mieste – Ivanas Fiodorovas, vėliau – Dnieprorudnės meras Jevhenijus Matvejevas. Gera žinia – Melitopolio meras buvo paleistas manais į devynis Rusų šauktinius. Nors prieš tai Rusija neigė, kad kare prieš Ukrainą pasitelkti ir šauktiniai. O merus Rusijos kariai grobia dėl paprasčiausių priežasčių: noro išgauti strateginės svarbos paslaptis, tokias kaip svarbūs logistikos taškai. Tačiau Melitopolio meras atsilaikė. Nors meras ir buvo paleistas, nepanašu, kad tai bus pabaiga. Tikėtina, kad šią strategiją Rusija toliau išnaudos, grobdama valstybės pareigūnus, bandydama juos naudoti mainymui. Matomi vaizdai, kai yra grobiami bankai, maisto atsargos iš parduotuvių ir naikinama infrastruktūra. Kadaisė tokių vaizdų buvo galima labiau tikėtis iš trečiojo pasaulio valstybių, matant ten vykstančius pilietinius karus, organizuojamus militarizuotų grupių ir vietos diktatorių. Todėl dabartinė Rusija, kuri vis dar save laiko „Great Power“ (liet. didžiąja galia), tačiau jau daugybę metų išgyvena ekonomikos ir įtakos tarptautinėje erdvėje nuosmukį, atrodo labiau kaip barbarų valdoma karinė grupuotė, apsimitanti valstybe. Tą įrodo Ukrainoje didėjančių aukų skaičius. Kovo 17 d. Mariupolyje įvyko bandymas subombarduoti teatro pastatą, kuriame slėpėsi apie 1200 civilių, su dideliu iš oro matomu užrašu prie pastato „дети“ (rusiškai – „vaikai“) – tačiau tai nesulaikė okupantų pajėgų nuo bombardavimo. Visa laimė – civiliai, besislėpę teatro bunkeryje, išgyveno.

Tačiau dar iki tokių įvykių privalėjau reaguoti ieškodamas sprendimo būdų. Praeitą savaitę paskyriau nemažai laiko bandydamas teikti siūlymus tarptautinės organizacijoms bei institucijoms dėl galimų veiksmų Ukrainos atžvilgiu. Pirmiausia teko kreiptis dėl branduolinių grėsmių, kylančių iš Zaporožės ir Černobylio AE, kadangi kariniai veiksmai sutrikdė elektros tiekimą ir padidino katastrofos riziką. Šioje situacijoje reikia bendros tarptautinių organizacijų sinergijos, todėl teko kreiptis į Tarptautinę atominės energijos agentūrą (TATENA) ir Europos Komisiją ieškant būdų užtikrinti branduolinį saugumą. „Žalieji koridoriai“ – labai aktuali tema, tuo labiau Mariupolyje, kur 80 proc. pastatų yra sugriauta ir civiliai neturi galimybės palikti miesto. Todėl kreipiausi ir į EK komisarų, ir į Tarybą bei kitas svarbiausias ES institucijas, ragindamas rasti būdą susitarti su NATO dėl neskraidymo zonos virš Ukrainos bei operatyviųjų zonų, kuriose būtų sužeisti civiliai ir bėgantys nuo karo žmonės, pergabenti iš Ukrainos. Taip pat didesnio bendradarbiavimo lygmens būtų tikimasi ir iš Jungtinių Tautų bei kitų tarptautinių organizacijų, bandant

Liudas Mažylis. Rusijos vykdoma karinė agresija: nuo Sakartvelo
2008-aisiais iki Ukrainos 2022-aisiais

atgauti politinius kalinius bei užtikrinant humanitarinius koridorius.

